

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

Tavoite, että ruokajärjestelmä on kannattava ja reilu, on kannatettava ja siihen tulee pyrkiä. Sekä arvoketjun oikeudenmukainen tulonjako että reilut työolot niin yrittäjille kuin työntekijöillekin tulisi varmistaa riittävällä läpinäkyvyydellä. Tavoitteisiin tulisikin lisätä arvoketjujen läpinäkyvyys.

On erinomaista, että luonnontuoteala ja sen alihyödyntäminen on huomattu. Luonnontuoteala tulisikin ottaa huomioon ruokajärjestelmässä tärkeänä osana sekä alkutuotantoa että jalostusta, ja huomioida rahoituksissa ja tukipolitiikassa tasavertaisesti maa- ja puutarhatalouden rinnalla. Tällä hetkellä ala tuntuu olevan väliinputoja esimerkiksi joissakin kehittämis- ja tutkimushankerahoituksissa.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

Mainitut tavoitteet ovat hyvät. Luonnontuotealan arvoketjujen kehittyminen ja liikevaihdon kasvu edellyttävät erityisesti luonnontuotealalla kilpailukykyistä ja ennustettavaa toimintaympäristöä, jotta toimintoja voidaan suunnitella ja rakentaa pitkäjänteisesti.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

Tavoite, että Suomen ruoka-alan yritykset kolminkertaistavat ruokaviennin arvon vuoteen 2040 mennessä, on haastava. Sen saavuttamiseksi on panostettava laatuun ja korkean lisäarvon tuotteisiin, perustana sellaiset omat vahvuutemme, joita kohdemailla ei samalla tavoin ole: luonnontuotteet, luomu, puhtaus, ja jotka voidaan tiukan elintarvikevalvontamme ansiosta myös todentaa luotettavasti.

Myös jo tällä hetkellä lähes 7 miljoonan hehtaarin luomukeruualueemme voi toimia valttikorttina. Alue olisi mahdollista sertifiointiprosessia ja valvontaa tehostamalla ja digitalisaatiota hyödyntäen vähintäänkin kaksinkertaistaa.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Määritelläänkö ruoka-ala niin, että se kattaa koko ruokaketjun? Ruoka-alan perustana on alkutuotanto. Myös sen koulutuksen laatua ja ylipäättään mahdollisuuksia osallistua koulutuksiin ei pidä rapauttaa. Koko ruokaketjussa monet tehtävät ovat sellaisia, että ne edellyttävät koulutukseen sisältyvää, riittävää käytännön harjoitusta, minkä osuus on huolestuttavasti vähentynyt koko koulutusjärjestelmässämme.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Tuotantoeläinten hyvinvointi osana kestäväää ja oikeudenmukaista ruokajärjestelmää edellyttää sitä, että eläintilojen yrittäjiä ei ajeta liian ahtaalle, vaan myös heidän hyvinvoinnistaan ja oikeudenmukaisesta osuudestaan ruokaketjun ansionmuodostusta huolehditaan. Voisiko otsikko olla jopa "Hyvinvointi eläintuotannossa lisääntyy"?

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

Datan käytön turvallisuus tulee huomioida.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuuden näkökulmasta on tärkeää lisätä toimintaa, mikä vähentäisi riippuvuuttamme tuontituotantopanoksista: luonnontuotteet kasvavat ilman tuotantopanoksia ja luomussa niiden tarve on olennaisesti vähäisempi.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Riskienhallinnan kannalta tuotannon monimuotoisuus ja tilojen muodostamat tuotantokeskittymät mahdollistavat eläintuotannon tehokkaamman hyödyntämisen sekä lannoitteiden että biokaasun tuotannossa. Täytyy osata huomioida laaja kokonaisuus, ei vain yksittäisiä näkökulmia.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Hyvät tavoitteet.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Hyvät tavoitteet.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

Ruokahävikin torjuntaa ei mainita? Se kuluttaa hyvin paljon luonnonvaroja, aivan turhaan. Ruokahävikkiä voisi vähentää satokausiajattelulla ja hyväksymällä sen, että ihan kaikkea ei tarvitse olla tarjolla tuoreena vuoden ympäri.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

Kasvien ja kalojen osalta iso päästöistä aiheutuu tuontielintarvikkeista. Miten vaikuttaisi, jos mahdollisimman suuri osuus korvattaisiin kotimaisella? Myös ruokahävikillä on iso vaikutus ilmastovaikutuksiin. Meidän kannattaa tuottaa ja tarjota vain sellaista ruokaa, joka todella syödään.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Luomun lisääminen tukee tavoitetta.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Luomun lisääminen tukee tavoitetta.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Ruokakulttuurimme pohjautuu yksinkertaisiin, konstailemattomiin resepteihin, lähellä tuotettuihin raaka-aineisiin ja runsaaseen luonnontuotteiden, kalan ja riistan käyttöön. Tätä perinnettä tulee vaalia, ja pitää yllä myös taitoja energiatehokkaista säilöntämenetelmistä.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Alkuperän selkeä esiintuominen pakkauksissa on tärkeää. Tätä tulisi kehittää. Moni suosisi kotimaista, mutta usein alkuperä on häivytetty tuotenimen tai lukukelvottoman tekstin avulla.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Pieni askel taaksepäin ultraprosoessoidusta, lisäaineilla kyllästetystä ruoasta on paikallaan. Tuoreet, puhtaat ja aidot raaka-aineemme ovat terveellisiä ja maistuvia jo yksinkertaisilla perusresepteillä valmistettuina, ilman ylimääräisiä kikkailuja, ja kaikkien ulottuvilla. Perusruonlaittotoidoista on huolehdittava.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Säilytetään myös rikkaasta ruokakulttuuristamme parhaat palat kaiken uudistamisen keskellä.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Yhdessä syömisen lisäksi yhdessä ruoan valmistaminen ja taitojen jakaminen on myös arvokasta.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

Tutkimustiedon hyödyntämistä kaupallistamisessa tulisi pystyä hyödyntämään paremmin. Joustavia alkuvaiheen rahoitusratkaisuja kaivataan erityisesti luonnontuotesektorille. Hyvä maininta on myös terve taloudellisista ja rakenteellisista ratkaisuista, jotka helpottavat nuorten yrittäjien pääsyä alalle ja turvaavat osaamisen sekä toiminnan jatkuvuuden. Metsätalouden sivuvirtojen lisäksi myös perinteisten luonnontuotteiden käytön edistämiseen tarvitaan keinoja. Tällä hetkellä haasteena on mm. uuseliintarvikelainsäädäntö.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

Tähän on päästävä: Hallinnon tulee toimia aktiivisena mahdollistajana, joka sujuvoittaa toimintaa, tukee uudistumista ja vauhdittaa kestävä kehitystä. Myös EU:n laatuja järjestelmät, luomu ja nimisuoja järjestelmä ja niiden rahoitusmahdollisuudet ovat vajaasti hyödynnettyjä. Niiden käytön tehostamisen voisi jopa mainita strategiassa.

Kannattamme huomioimaan myös etenkin Metsähallituksen ja Luomuliiton lausunnot, joissa oli tärkeitä näkökulmia.

Partanen Birgitta
Arktiset Aromit ry